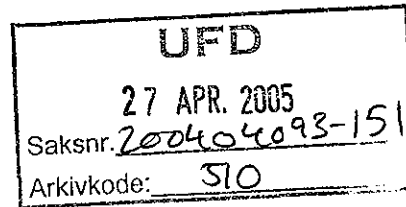

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Marianne Larsen
Dir.tlf: 23117559

Vår ref: 05/173-1
Deres ref:

Vår dato: 26.04.2005
Deres dato:

Høringssvar fag- og timefordeling (ref.nr 200404093)

Referansegruppa for Den kulturelle skolesekken ønsker med dette å komme med sine uttalelser om ny fag- og timefordeling.

Referansegruppa er oppnevnt av Kultur- og kirke departementet og Utdannings- og forskningsdepartementet, og skal gi råd av faglig karakter til styringsgruppa og til sekretariatet for Den kulturelle skolesekken. Referansegruppa skal i hovedsak utføre oppdrag fra styringsgruppa, men kan i tillegg komme med konkrete forslag til satsingsområder, tiltak og initiativ; invitere relevante fagmiljøer til dialog; og peke på behov for forskning og kompetanseutvikling.

Referansegruppa er sammensatt av personlig oppnevnte medlemmer fra kultur- og skolesektoren. Medlemmene er: Merethe Frøyland, rådgiver i ABM-utvikling (leder); Signe Marie Natvig Andreassen, rektor ved Gran skole, Oslo; Ingebjørg Astrup, fylkeskultursjef i Hordaland; Shanti Brahmachari, scenekunstkonsulent i Norsk Kulturråd; Geir Grav, rektor ved Åndalsnes Ungdomsskole; Leif Hernes, leder for Dans Design/professor ved Høgskulen i Oslo; Vidar Hjemås, rektor ved Trondheim musikk- og kulturskole; Agnete Haaland, leder i Norsk skuespillerforbund; Trygg Jakola, utdanningsdirektør i Finnmark; Signe Kalsnes, instituttleder ved Noregs musikkhøgskole og leder i Musikk i Skolen; Rolf Olsen, prosjektleder for Den kulturelle skolesekken i Vestfold fylkeskommune; Helle Riis, daglig leder for StøpeSkien; Einar Solbu, direktør for Rikskonsertene; og Arne Svingen, forfatter.

Referansegruppa viser til St.meld. nr.30 (2003-04), "Kultur for læring", der departementet legger til grunn at kunst og kultur har stor egenverdi, og at de estetiske fag derfor skal ha en sentral plass i skolen. Dette grunnsynet finner vi også igjen i to andre stortingsmeldinger: St.meld. nr. 38 (2002-03), "Den kulturelle skolesekken", og St.meld. nr.29 (2002-03), "Ei blot til Lyst", om kunst om kultur i tilknytning til grunnskolen. Referansegruppa kan ikke se at dette blir fulgt opp i forslaget til fag- og timefordeling for grunnskolen. Forslaget vil heller forsterke en stadig mer teoretisert skole på bekostning av kunstfagene.

I forslaget blir både kunst- og håndverk og musikk videreført med samme timetall som nåværende plan. Imidlertid vil det i realiteten innebære en nedgang for disse fagene, fordi det samtidig foreslås endringer som vil virke negativt inn:

- skolens og elevens valg går ut
- timer til frie aktiviteter på barnetrinnet går ut
- timer til tilvalgsfag på ungdomstrinnet går ut, og blir omdisponert til programfag og 2.fremmedspråk

I sum vil dette medføre en reell nedgang i timeressurser for kunstfagene i grunnskolen. Dette faller dessverre inn i en historisk tradisjon, der kunstfagene de siste 30-år har hatt en negativ utvikling i andel av timetallet. Fra å utgjøre 19,7 % av timetallet i grunnskolen i Mønsterplanen av 1974, vil de estetiske fagene i henhold til forslaget nå kun utgjøre 13,3 % av årstimetallet. Det skyldes blant annet at de valgfagene som kunne brukes til å styrke kunstfagene er blitt borte, og at timetallsøkningen i perioden i all hovedsak har gått til å styrke teorifagene.

Alle fag i grunnskolen skal ha særskilt ansvar for å utvikle de fem grunnleggende ferdighetene: å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, lese, regne og bruke digitale verktøy. Når disse grunnleggende ferdighetene skal utvikles og vurderes i alle fag, på fagets premisser, vil det kunne få negative følger for innholdet i kunstfagene. I motsetning til mange andre fag, har ikke kunstfagene fått økt sitt timetall. Arbeidet med de grunnleggende ferdigheter vil derfor i et visst monn gå på bekostning av sentralt faglig innhold, og dermed dreie kunstfagene i instrumentell retning.

Departementet stiller spørsmål ved om kompetansemålene i forslaget til ny læreplan er på et realistisk ambisjonsnivå i forhold til omfanget av det enkelte fag, dvs. i forhold til timetallet. Referansegruppa gir sin støtte til det ambisjonsnivået planen reflekterer for kunstfagene. Som skapende og utøvende fag må lista ligge så høyt dersom elevenes møter med fagfeltene skal bli meningsfulle. Dette gjelder i særlig grad for musikkfaget. Det er derfor like relevant å snu departementets problemstilling på hodet, og stille spørsmål ved om forslaget til timetall for kunstfagene gir realistiske rammer for fagene. Det er grunn til å understreke at kompetansemålene primært skal gjenspeile fagenes egenart. Dersom det er et misforhold mellom et realistisk ambisjonsnivå og mulighetene for realisering av disse målene, bør ikke dette løses gjennom å senke det faglige ambisjonsnivået, men gjennom å gi tilstrekkelige timeressurser til fagene.

Forslaget til ny fag- og timefordeling legger opp til at den enkelte skole skal kunne disponere inntil 25 % av timetallet i hvert fag. Dette knyttes opp til individuell vurdering i det enkelte tilfelle, og på særlige vilkår. Referansegruppa har liten tro på at dette vil komme kunstfagene til gode. Tvert imot er det grunn til å frykte at kunstfagene vil tappes for timeressurser til basisfagene, ikke minst med nasjonale prøver som bakteppe, og ordningen med lokal disponering vil dermed kunne bidra til å svekke kunstfagene ytterligere.

Referansegruppa er bekymret over den manglende lærerkompetansen i kunstfagene i grunnskolen. Det er dokumentert at en svært stor del av lærerne både på barnetrinnet og ungdomstrinnet mangler utdanning i disse fagene. Det er derfor ikke uproblematisk å redusere

timetallet til kunst og håndverk på ungdomstrinnet, og ta timene igjen på lavere skoletrinn der det ikke er samme krav til lærerkompetanse i faget.

Forslaget til ny læreplan gir en mer overordnet beskrivelse av formål, hovedområder og kompetansemål i fagene, og planverket legger opp til stor grad av lokale valg. Dette krever imidlertid solid kompetanse på den enkelte skole, både i fag, didaktikk og mht lokalt læreplanarbeid.

Referansegruppa finner det svært sannsynlig at det er en sammenheng mellom det timetall et fag har i skolen, og den lærerkompetansen skolen kan knytte til seg i faget. Jo færre timer et fag har, jo vanskeligere er det å rekruttere kompetanse. Særlig gjelder dette faglærere med fordypning i musikk eller kunst og håndverk. Det er dessuten grunn til å anta at allmennlærerstudenter velger bort kunstfag i sin utdanning, fordi etterspørselen etter denne type kompetanse er liten i et stramt arbeidsmarked. Dermed får man en dobbel negativ effekt.

Forslaget til ny læreplan legger opp til at det skal kunne opprettes programfagtilbud i grunnskolen innen musikk, dans, drama og formgivingsfag. Referansegruppa tviler på at dette vil skje i særlig omfang, fordi det forutsetter nødvendig lærerkompetanse ved den enkelte skole. Alternativet er et nært faglig samarbeid med aktuelle videregående skoler eller profesjonelle miljø innen kunst- og kulturlivet. Ikke minst av geografiske årsaker vil dette begrense mulighetene sterkt for svært mange skoler. Programfaget vil derfor ikke kunne kompensere for bortfallet av tilvalgsfag mv.

Referansegruppa vil poengtere at kunstfagene har fått svært dårlig uttelling i skolereformene de siste 30 årene. Timetallet er reelt gått ned, og oppmerksomheten er i utstrakt grad blitt rettet mot basisfagene. Referansegruppa ber om at man finner rom for økning av timerressursene til kunstfagene. Denne økningen kan skje gjennom en omfordeling av de nye timerressursene som er foreslått til erstatning bl.a. for tilvalgsfag, elevens og skolens valg og frie aktiviteter. Referansegruppa vil spesielt understreke behovet for å øke timetallet i musikk på ungdomstrinnet for ivareta hensynet til fagets utøvende og skapende karakter. Faget har nå 1 time pr. uke på hvert trinn. Dette er ikke tilstrekkelig for å nå formålet med faget, og bør økes til 2 timer pr. uke, tilsvarende 114 årstimer.

Eventuelle spørsmål om dette høringssvaret rettes til Sekretariatet for Den kulturelle skolesekken, Abm – utvikling, tlf 23 11 75 00.

Med hilsen

for Astrid Holen
sekretariatsleder

Marianne Larsen
rådgiver

Kopi: Utdanningsdirektoratet, Postboks 2924 Tøyen, 0608 OSLO